
TD 1.01, UDK 050-053.2(497.4):37.015.31

DOI <https://doi.org/10.18690/oik.52.124.2>

LJUBICA MARJANOVIČ UMEK

Vpliv skupnega branja otroških revij na razvoj in učenje otrok na primeru revije *Ciciban*

Otroška revija *Ciciban*, ki je namenjena starejšim predšolskim in mlajšim šolskim otrokom, v letu 2025 praznuje 80-letnico neprekinjenega izhajanja. V članku predstavljamo pomen kakovostnih otroških revij za skupno branje odraslih in otrok ter upoštevajoč razvojnopsihološko analizo raznolikih vsebin, vključenih v revijo *Ciciban*, razložimo njihovo vlogo in pomen za razvoj in učenje otrok v družinskem, vrtčevskem in šolskem okolju.

The children's magazine Ciciban, designed for older preschool and younger school-age children, will celebrate 80 years of uninterrupted publication in 2025. This article examines the importance of high-quality children's magazines for shared reading between adults and children and, drawing on a developmental-psychological analysis of the magazine's diverse content, explores their role and significance in supporting children's development and learning within family, preschool, and school contexts.

Ključne besede: skupno branje, otroške revije, revija *Ciciban*, otrokov celovit razvoj, besedila in ilustracije

Keywords: shared reading, children's magazines, *Ciciban* magazine, children's holistic development, texts and illustrations

Uvod

Odgovor na vprašanje, kdaj je treba začeti otroku brati, je dobro poznan že zadnjih deset, dvajset let in se glasi: v prvem letu njegove starosti (Bus, 2003; Van der Will idr., 2022; Vander Woude idr., 2009). Poznani so tudi izsledki vedno večjega števila raziskav (Cain idr., 2004; Lenhart idr., 2021; Marjanovič Umek idr., 2017; McNally idr., 2024),

ki potrjujejo pozitivne kratkoročne učinke kakovostnega skupnega branja predvsem na malčkov besednjak in začetno slovnico, socialno razumevanje, čustveno doživljanje, domišljijo ter pozitivne dolgoročne učinke na kasnejši govorni razvoj (pripovedovanje, metajezik), empatijo in teorijo uma otrok, ustvarjalno izražanje, zgodnjo in kasnejšo bralno pismenost ter šolsko uspešnost. Zelo redke pa so študije, ki bi se v kontekstu skupnega branja ukvarjale zgolj z otroškimi revijami, ali tiste, ki bi analizirale učinke skupnega branja otroških revij, bodisi samostojno ali primerjalno z otroškimi knjigami.

Namen našega prispevka je pokazati vlogo, ki jo lahko ima kakovostna revija za razvoj in učenje otrok, in sicer na podlagi razvojnopsihološke analize, ki je med drugim v ozadju priprave zasnove in vsebin v reviji *Ciciban*, pri katerih tudi sama kot razvojna psihologinja že desetletja sodelujem. *Ciciban*, najstarejša otroška revija pri nas, prav letos obeležuje osemdeset let neprekinjenega izhajanja – častitljivo obletnico, ki sama po sebi govori o kakovosti revije, ki, kot kaže, dobro razume potencialne bralce in bralke. V prispevku nas bo zanimalo, zakaj in kako je revija skozi desetletja ostala sopotnica predšolskih in mlajših šolskih otrok, ki so jo vzeli za svojo, kakšne možnosti nudi za spodbujanje razvoja in učenja otrok v družinskem, vrtčevskem in začetnem šolskem okolju. Treba je tudi izpostaviti, da revija še vedno izhaja zgolj v analogni obliki in da je septembra leta 1998 dobila mlajšega bratca, otroško revijo *Cicido*.

Podobnosti in razlike med otroškimi knjigami in otroškimi revijami

Tako pri otroških knjigah kot pri otroških revijah je v zgodnjih razvojnih obdobjih ključnega pomena skupno branje, proti koncu predšolskega obdobja pa tudi porajajoče se oz. začetno samostojno branje otrok oziroma stik s pisanim besedilom in oblikovanje bralne kulture. Ne glede na to pa se otroške revije razlikujejo od otroških knjig predvsem po obliki, ciljnih, interaktivnosti in dinamičnosti, starostni primernosti, načinu izdajanja ter vsebini (Adamski, 2019; Saksida, 2016; *Ten amazing benefits of journaling for kids*, 2024). Otroška revija je v primerjavi z otroško knjigo praviloma tanjša, v mehki vezavi in izhaja periodično (tedensko, mesečno). Pogosto pokriva širši starostni razpon otrok in ima glede na težavnost opredeljeno starostno primernost, otrok ima praviloma svoj lastni izvod, v katerega lahko riše in piše, naloge rešuje z urejanjem, barvanjem, lepljenjem. Cilji otroške revije so v večji meri usmerjeni tako v sprotno kot ponavljajoče se branje vsebin, bralcem ponujajo krajša literarna besedila (npr. pravljice, zgodbe, pesmi), tudi besedila, ki se nadaljujejo, sorodne vsebine (npr. slikopisi, stripi) ter bolj specifična in krajša poučna oziroma poljudnoznanstvena besedila z različnih področij, na primer s področij družboslovja, naravoslovja, humanistike. Vključujejo tudi interaktivna besedila, kot so uganke, miselne naloge, križanke, ideje za pripovedovanje in igro, informativna besedila o aktualnih kulturnih, športnih ter drugih dogodkih za otroke. V otroški reviji imajo velik pomen tudi raznolike ilustracije in fotografije, ki skupaj z besedilom predstavljajo gradnike za otrokove pojmovne konstrukte in so tudi podlaga za njegove kasnejše estetske preference. Izbrana in kakovostna besedila v otroških revijah se pogosto uporabi kot 'vstopnico' v določeno temo, ki jo lahko otrok kasneje, upoštevajoč tudi lastni interes, skupaj z odraslo osebo ali sam nadgradi s knjigo. Otroška revija bolj kot otroška knjiga zasleduje raznolike interese posameznega otroka oziroma otrok. Pri tem pa Adamski (2019, str. 169) posebej izpostavlja, da lahko različne cilje dosega zgolj kakovostna otroška revija, kakovostna po izboru besedil, ilustracij, fotografij in celostne podobe revije.

Otroška revija *Ciciban* in različne pismenosti otrok

Z vidika razvojne psihologije *Ciciban* kot kakovostna otroška revija spodbuja različne pismenosti otrok – bralno, matematično, naravoslovno, glasbeno, likovno, državljansko, medijsko, čustveno, socialno. Te so povezane z različnimi področji razvoja in učenja otrok, kot so govor in jezik, mišljenje (konvergentno in divergentno), izvršilne funkcije, teorija uma, socialne zmožnosti, čustveno doživljanje in izražanje ter gibanje. Ker gre v ozadju za različne didaktične metode in oblike dela, so nekatere vsebine prevladujoče povezane z nekaterimi področji otrokovega razvoja, druge vsebine pa z drugimi.

Za namene podrobnejše predstavitve smo vsebine v *Cicibanu* razvrstili v dve skupini, in sicer v literarne in poljudnoznanstvene ter interaktivne vsebine.

Literarne vsebine

Literarne in sorodne vsebine, na primer pesmi, pravljice, zgodbe, slikopisi, zgodbe v slikah, stripi, so v pomembnem deležu vključene v revijo in so v svoji raznolikosti neprecenljiva besedila za skupno branje odraslih in otrok, nekatere med njimi tudi za začetno samostojno branje otrok v srednjem otroštvu oziroma na začetku šolanja. Literarne vsebine najbolj pogosto povezujemo z razvojem govora in jezika otrok, čeravno je za razumevanje in interpretacijo besedil pomembno tudi čustveno doživljanje, uporaba domišljije in razumevanje socialnih odnosov. Podatki raziskav kažejo, da kakovostna literarna besedila na primer vključujejo za eno tretjino večji in bolj raznolik besednjak, kot ga v vsakodnevem sporazumevanju z otroki uporabljajo odrasle osebe z razvitim jezikovnim kodom (Montag idr., 2015; Stanovich, 1986). Literarna besedila pa vključujejo tudi količinsko več čustvenega besednjaka, ki je bolj raznolik kot govor odraslih, namenjen otrokom (Green in Sun, 2025). Besede, ki opisujejo čustva, ter tiste, ki opisujejo druga mentalna stanja – na primer misli, želje, namere, socialne odnose – so del metabesednjaka, ki se relativno redko pojavlja v vsakodnevem govoru odraslih, namenjenem otroku, veliko pa v kakovostnih literarnih vsebinah.

Zakaj je zgodnje in stalno skupno branje literarnih besedil ključnega pomena za razvoj govora in jezika otrok? Govor in jezik otrok se v zgodnjih razvojnih obdobjih zelo hitro razvijata, tako količinsko kot kakovostno. Gre za t. i. občutljivo obdobje v razvoju in učenju, kar pomeni, da se malček oziroma otrok takrat na vseh področjih (gibalno, zaznavno, miselno, govorno, socialno in čustveno) najhitreje razvija in v procesu učenja z najmanj napora doseže pomembne količinske in kakovostne spremembe v razvoju. Posebej bomo izpostavili nekatera področja govora, in sicer razvoj besednjaka, metajezikovnega zavedanja in pripovedovanja zgodbe otrok, saj imajo literarna besedila na navedenih področjih ključno vlogo. Malčki, stari dve leti, uporabljajo od 250 do 400 besed; pri treh letih od 900 do 1.000 besed, petletniki pa že od 2.000 do 2.200 besed. Vzporedno z večanjem besednjaka se le-ta vedno bolj diferencira. Podatki slovenske raziskave (Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj in Podlesek, 2010) kažejo, da malček do 30. meseca starosti sicer še vedno uporablja največji delež samostalnikov in glagolov, hkrati pa so v njegovem besednjaku tudi druge besedne vrste slovenskega jezika:

medmeti, pridevniki, prislovi, členki, predlogi. S starostjo otrok se, zlasti po četrtem, petem letu, večja število metabesed, abstraktnih besed, nadpomenk in podpomenk, tako na ravni otrokovega razumevanja kot rabe. Prav tako izsledki raziskav (Devescovi idr., 2005; Marjanovič Umek in Fekonja, 2019; Marjanovič Umek idr., 2013) kažejo, da se z večanjem besednjaka malčkov oziroma otrok razvija tudi slovnica jezika, in to neodvisno od njihove starosti. Malčki in otroci, ki imajo večji besednjak, oblikujejo daljše in bolj celovite povedi, poleg enostavnih uporabljajo tudi sestavljene povedi. Tako razvoj besednjaka kot slovnice sta povezana s še enim področjem govora, ki se hitro razvija v obdobju zgodnjega in srednjega otroštva, to je otrokovim pripovedovanjem zgodbe. Otrok pripoveduje različne zgodbe: resnične, domišljjske, ki pa so z naraščajočo starostjo vedno bolj jezikovno kohezivne in vsebinsko koherentne. Postopoma usvaja konvencionalno strukturo zgodbe, ki vključuje uvod, jedro in zaključek; razume, da zgodba vključuje odnose med junaki_njami, ki imajo svoja čustva, želje, prepričanja, razume, da je za zgodbo pomemben niz dogodkov v času in prostoru. V pripovedovane zgodbe otrok pogosto vključuje domišljjske elemente, saj se domišljija hitro razvija zlasti po četrtem letu otrokove starosti. Domišljija je otrokova sposobnost oblikovati mentalne predstave in koncepte o stvareh, osebah, živalih idr., ki niso resnične, ki jih še ni videl, sposobnost vživljati se v druge, izmišljene ljudi – gre torej za mišljenje in ustvarjanje zunaj konvencionalnega okvira (Kohm, 2016). Razvoj otrokovega samostojnega pripovedovanja zgodbe, resnične in domišljjske, je v veliki meri povezan s skupnim branjem zgodb in pravljic, ki vključujejo pripovedno strukturo, otroških pesmi, ki so odprte za otrokovo čustveno doživljanje in izražanje, ter z vzporednim 'branjem' različnih ilustracij. Te odlikavajo vsakdanje in domišljjske svetove, ki so podpora otrokovemu razumevanju vsebine (Dolya, 2010).

V otroški reviji *Ciciban* gre za kombinacijo verbalnega in vizualnega pripovedovanja zgodb. Pripovedno strukturo 'svoje' zgodbe otrok razvija ob poslušanju oz. branju pravljic, zgodb, tudi ob slikopisih, stripih ter zgodbah brez besed. Vsebinsko dopolnjujejo umetniške ilustracije, ki so enako kot besedila zgodb in pravljic raznolike glede na stopnjo izdelanosti in prikazano vsebino. Ilustracije so pomembne za otrokovo učenje novih besed, otroku pokažejo nenapisane podrobnosti in ga nagovarjajo k 'branju med vrsticami', opazovanju in poimenovanju, identifikaciji z narisanimi junaki_njami, spraševanju in osebnemu pripovedovanju (Marjanovič Umek idr., 2022).

Otrokovo razumevanje literarnih besedil in ilustracij ter samostojno pripovedovanje zgodb je povezano tudi z razvojem teorije uma. Teorija uma je otrokova zmožnost razumevanja lastnih mentalnih stanj in mentalnih stanj drugih ljudi, kot so npr. želja, namera, prepričanje, ki se odražajo v posameznikovem vedenju. Teorija uma je temelj otrokovega razumevanja socialnega sveta (Baron-Cohen, 2001). Podobno kot drugi spoznavni procesi se tudi teorija uma razvija postopoma od drugega leta starosti, kakovostni preskok pa se zgodi po četrtem letu starosti, ko otrok razvija interpretativno teorijo uma in razume, da imajo lahko različni ljudje različne misli, čustva, stališča o istih osebah, odnosih, dogodkih. Interpretativna teorija uma otroku omogoča razumevanje prebranih zgodb in pravljic ter drugih literarnih besedil in pripovedovanje zgodb, v katerih se prepletajo različni pogledi junakov_inj. Gre za dekontekstualizacijo mišljenja,

razumevanje mišljenja in čustev različnih junakov_inj v zgodbi, osredotočanje na vzročne in časovne posledice različnih dogodkov, ciljev in namena junakov_inj v zgodbi, razumevanje zapletenih socialnih odnosov med njimi, moralno presojanje dejanj junakov_inj, razumevanje in rabo metajezika ter s tem tudi razumevanje humorja, zaznavnih in odnosnih metafor (Massaro idr., 2013; Nicolopoulou in Richner, 2007). Vzporedno in v soodvisnosti z razvojem teorije uma se razvija tudi socialno-čustvena empatija otrok. Gre za sposobnost prepoznati in doživeti čustva drugih, se na njih odzivati in nuditi ustrezno podporo in pomoč tistemu, ki jo potrebuje. Skupno branje – zlasti leposlovnih besedil – povečuje empatijo otrok in jih spodbuja k doživljanju, izražanju ter nadzoru čustev literarnih likov (Aram in Shapira, 2012).

Kot podpora otrokovemu razvoju domišljije, teorije uma ter socialnemu in čustvenemu razvoju otrok so v *Ciciban* uvrščene kakovostne literarne in poljudnoznanstvene vsebine, ki vključujejo prijateljstvo, reševanje socialnih konfliktov, pomoč drugim, medgeneracijsko pozitivnost, prosocialnost v vsakdanjem življenju, prepoznavanje nasilja; besedila, ki vključujejo različne junake_inje, npr. otroke s posebnimi potrebami, ljudi različne zunanosti, ljudi iz različnih kultur in okolij. Gre za vsebine, pri katerih mora otrok, če naj vsebino razume, sočasno razumeti dogajanje s perspektive več junakov_inj; tovrstne vsebine pri njem praviloma spodbudijo močna čustva in empatijo. Nekatere vsebine so 'opremljene' s primeri spodbud oziroma didaktičnih priporočil, kot so »Kaj misliš, kako se počuti junak_inja...?«; »Kako bi se počutil_a ti, če bi se ti zgodilo kaj podobnega ...?«; »Kako bi ti zaključil_a zgodbo, ki si jo slišal_a?«; »Lahko še ti poveš svojo zgodbo z istimi junaki_njami?«, ki še posebej spodbujajo otroka k pripovedovanju, opisovanju, zavzemanju perspektive drugega, razumevanju njihovih in svojih čustev, domišljiji in nenazadnje rabi metajezika. V tem kontekstu velja posebej izpostaviti otroške pesmi, ki otroke nagovarjajo z rimo, ritmom in vsebino, otrok jih lahko po svoje razume, hkrati pa so bolj odprte za otrokovo izražanje čustev in razpoloženja, popeljejo ga v lastne svetove, tako resnične kot domišljjske, svetove radosti, ljubezni, veselja, žalosti, jeze, strahu.

Poljudnoznanstvene in interaktivne vsebine

K razumevanju poljudnoznanstvenih vsebin z različnih področjih, načrtovanju in reševanju miselnih problemov, ugank, križank ter k razvoju zgodnjega in začetnega opismenjevanja pomembno prispevajo izvršilne možnosti otrok. Izvršilne možnosti, ki se razvijajo predvsem po otrokovem četrtem letu starosti, so višji samoregulacijski spoznavni procesi, ki nadzirajo in spremljajo posameznikovo mišljenje, govor, čustva in vedenje. Med izvršilne možnosti uvrščamo načrtovanje, delovni spomin, inhibicijo, prožnost mišljenja, nadzor pozornosti, postavljanje ciljev, oblikovanje pojmov, analizo nalog, nadzor in spremljanje strategij reševanja problemov (Blair, 2016). Razvoj izvršilnih možnosti otrok se lahko izboljša z različnimi spodbudami in dejavnostmi, kot so otrokovo načrtovanje in prevzemanje različnih vlog v simbolni igri; vztrajanje v igri in reševanju miselnih ter drugih problemov od začetka do zaključka;

skupno branje in razumevanje besedila, ki ga odrasli berejo otroku ali kasneje otroci sami; učenje fonološkega zavedanja; poslušanje in sledenje navodilom pri rutinskih dejavnosti in pri učenju; recitiranje pesmi ali drugih krajših besedil. Izsledki raziskav (Meixner idr., 2019) kažejo, da gre za dvosmerni odnos med razvojem izvršilnih zmožnosti otrok in razumevanjem besedila, ki ga otrokom berejo odrasli, prožnostjo mišljenja, vzdrževanjem informacij v delovnem spominu, reševanjem problemov, rabo metajezika. Zanimivi so izsledki raziskave, v kateri sta Pellegrini in Galda (1998) preučevala, kako različne vrste otroške literature določajo značilnosti govora, ki ga otrok in njegovi starši uporabljajo v pogovoru med skupnim branjem. Ugotovila sta, da so mame ob branju poučnih besedil, ki praviloma niso pisana v obliki zgodbe, ampak so informacije, podane v obliki ilustracij ali fotografije in spremljajočega besedila, otrokovo pozornost usmerile na poučno besedilo predvsem z opisovanjem ilustracij in so posledično uporabljale več metajezika kot ob branju literarnih besedil.

V *Cicibanu* so predstavljene poljudnoznanstvene vsebine s področij biologije, kemije, tehnike, matematike, geografije, zgodovine, zdravstva, psihologije, redno so obravnavane tudi družbeno občutljive vsebine, kot so na primer zdravje, smrt, vojna, nasilje, istospolne družine, zasvojenost. Vsebine, ki so praviloma pripravljene v kombinaciji besedilo – ilustracija oziroma fotografija, upoštevajo značilnosti mišljenja predšolskih in mlajših šolskih otrok, ki postaja ponotranjeno oziroma predstavno, sociocentrično ter gre v smeri naivne znanosti, ko otroci postopoma oblikujejo vsakodnevne in znanstvene pojme. Vse bolj je izpostavljena tudi povezava med razvojem mišljenja in govora otrok, zato je pomembno, da so besedila pripravljena strokovno brezhibno ter didaktično in jezikovno ustrezno. Besedila in ilustracije otrokom posredujejo nove informacije in znanja, spodbujajo jih k razvoju strokovnega besednjaka (na ravni razumevanja in rabe) ter rabe metajezika, k lastni dejavnosti, npr. opazovanju, opisovanju, pripovedovanju in drugim načinom simbolnega izražanja ter zapisovanja (risanje, grafični prikazi), načrtovanju in spremljanju, pomnjenju, povezovanju, postavljanju ciljev, preizkušanju, iskanju različnih rešitev in s tem k prožnosti mišljenja ter, kar se zdi še posebej pomembno, k iskanju novih virov informacij in znanja ter vključevanjem v druge dejavnosti, kot so otroška igra, obisk muzeja, kina, gledališča, gozda in travnika, športnega igrišča. Interaktivne vsebine, kot so uganke, miselne naloge, križanke, usmeritve in priporočila za gibanje ter likovno izražanje in oblikovanje, so stalnica v reviji in so, tako kot vsa druga besedila, ustrezno opremljena z ilustracijami in/ali fotografijami.

V *Cicibanu* avtorji_ice posebno pozornost namenjajo zgodnji pismenosti otrok, kar je strokovno utemeljeno, tako z vidika razumevanja, da razvoj otroka na vseh področjih poteka zvezno in da so prav zgodnja razvojna obdobja občutljiva za razvoj govora, ki je ključni element bralne pismenosti otrok (Marjanovič Umek idr., 2020), kot z vidika podatkov mednarodnih primerjalnih raziskav bralne pismenosti (Šterman Ivančič in Mlekuž, ur., 2023), ki tudi za slovenske starejše otroke in mladostnike_ice kažejo na relativno slabo bralno pismenost. Ključni element zgodnje pismenosti je razvoj splošnih govornih in jezikovnih zmožnosti malčkov in otrok, o katerih smo pisali pri razlagi pomena kakovostnega skupnega branja literarnih vsebin, zlasti v povezavi z otrokovim

razvojem besednjaka, slovnice, metajezika, pripovedovanja zgodbe. Za razvoj otrokove zgodnje pismenosti pa so pomembna tudi druga besedila in naloge v *Cicibanu*, ki spodbujajo otrokove predbralne in predpisalne zmožnosti, kot so na primer pogosti stik s tiskanim gradivom, za katerega otrok spozna, da ga je nekdo napisal, narisal, vidno in slušno razločevanje, povezovanje črk in glasov, razlikovanje med risanjem in pisanjem, risanje vzorcev, prerisovanje in pisanje posameznih črk, 'branje' ilustracij, pripovedovanje ob posameznih ilustracijah ali pripovedovanje zgodbe ob nizu ilustracij, samostojno branje krajših besedil, slikopisov, stripov.

Sklep

Kot smo pokazali, *Ciciban*, katerega zasnova med drugim temelji na razvojnopsiholoških premislekih, vključuje vsebine, ki so verbalno in slikovno povezane in kot take omogočajo, da otroci pridobivajo pismenosti na različnih področjih, predvsem na področju govora in jezika, umetnosti, gibanja, naravoslovja in družboslovja ter čustvenih in socialnih spretnosti. Otroška revija, namenjena starejšim predšolskim in mlajšim šolskim otrokom, ki praviloma še niso samostojni bralci ali pa so začetni bralci, je konceptualno zasnovana tako, da z izborom različno zahtevnih vsebin (npr. krajša in daljša besedila in/ali navodila; besedila, ki se nadaljujejo; dodatne razlage ali vprašanja ob besedilih; ideje, ki zahtevajo, da otrok nekaj naredi, preizkusi, se poveže z vrstniki in odraslimi) in ilustracij, ki na različne načine podpirajo besedila, sledi osnovnim zakonitostim celovitega razvoja ter učenja različno starih otrok ter upošteva, da imajo otroci različne interese, znanja in izkušnje. Tako besedila kot ilustracije so odprte in dinamične in kot take otrokom ne omogočajo zgolj intelektualne, ampak tudi osebno interpretacijo, v katero dodajajo svoja čustva, doživljanja in domišljijo. Prav to jih nagovarja k večkratnemu vračanju k istim besedilom ter ilustracijam. V reviji gre za nabor literarnih besedil različnih avtorjev_ic ter ilustracij različnih ilustratorjev_k, ki so ena prvih umetniških del, s katerimi se otrok sreča. Praviloma jih zabeleži v svoj spomin in kot taka so pogosto podlaga za kasnejše estetske preference.

Ciciban je otroška revija, ki igra pomembno vlogo v razvijajočem se procesu skupnega branja odraslih in otrok ter pomembno prispeva k oblikovanju otroka kot samostojnega bralca. Zakaj? *Cicibana* lahko otroci berejo povsod: doma, v vrtcu, šoli, na igrišču, ob reki, na vlaku ..., sporočila v obliki besedila in ilustracij oziroma fotografij jih vodijo od skupnega k začetnemu samostojnemu branju, ki postaja dogodivščina, užitek in zabava ter hkrati čustveno varen prostor za pogovor, iskanje odgovorov na 'težka' vprašanja, pridobivanja idej za igranje in ustvarjanje.

Ciciban vsa desetletja izhaja v papirnati obliki. To pomeni, da imajo otroci, ki ga berejo, neposreden stik z revijo, v kateri obračajo liste, se za krajši ali daljši čas ustavijo pri različnih vsebinah, se k posameznim vsebinam ponovno vračajo, rešijo naloge, ki od njih zahtevajo risanje, pisanje, petje, lepljenje, gibanje, pripovedovanje, poiščejo ideje za igro, kuhanje, tehnično ustvarjanje. Otrokova pozornost in osredotočenost je pri branju tiskane revije večja kot pri branju revije

na zaslonu. Gibljive slike na zaslonu ne ponujajo enakih možnosti kot statične slike v reviji (ilustracije in fotografije), ki so podlaga za otrokovo postavljanje vprašanj med gledanjem, nagovarjajo jih k poslušanju različnih opisov in mnenj drugih otrok in odraslih, čustvenemu doživljanju, ki se spreminja glede na otrokovo razpoloženje in širši socialni kontekst, v katerem poteka branje (Clinton-Lisell idr., 2024). Raziskovalci (Adamski, 2019; Furenes idr., 2021) izpostavljajo, da skupno branje tiskane revije v primerjavi z e-revijo prispeva tudi k preživljanju kakovostnega časa z družino, povezovanju otroka s starši in vrstniki ter s tem k zmanjševanju odvisnosti od digitalnih zaslonov ter da so otroci na splošno bolj dejavni pri branju besedil na papirju kot na zaslonu, kar posledično pomeni, da tudi več razumejo ter si več zapomnijo.

Povzetek

Skupno branje revij za otroke ima zaradi dinamike izhajanja, ponavljajoče se uporabe, specifične vsebinske in vizualne zasnove nekatere prednosti v procesu otrokovega učenja in razvoja v primerjavi z otroškimi knjigami. Kakovost otroške revije *Ciciban* se z razvojnopsihološkega vidika zagotavlja z vključevanjem raznolikih vsebin, ki spodbujajo celovit razvoj otrok oziroma različne pismenosti, pri čemer upoštevajo tudi starostni razpon potencialnih bralcev, ki jim je revija namenjena ter individualne razlike v njihovem razvoju in učenju. To se doseže s samim izborom (vsebino in slikovno podobo) literarnih in poljudnoznanstvenih vsebin kot tudi z dodatnimi usmeritvami in idejami za otrokovo samostojno ali sodelovalno dejavnost, ki gredo predvsem v smer spodbujanja interpretativnega mišljenja, domišljije ter metaspoznavnih zmožnosti.

Otroška revija *Ciciban* je primerna za družinsko branje in branje v vrtcu ter šoli. Vsebine so posredovane na način, ki omogoča – bodisi implicitno bodisi eksplicitno – prepoznavo strategij kakovostnega skupnega branja, kot so pripovedna struktura leposlovnih vsebin, spodbujanje otrok k pripovedovanju, čustvenemu doživljanju, prepoznavanju medsebojnih odnosov, domišljjskemu izražanju v igri, petju, risbi, gibu, iskanje novih informacij. Ob skupnem in ponavljajočem se branju otroške revije *Ciciban* in drugih kakovostnih slovenskih revij, ki niso predmet predstavitve v tem prispevku, začnejo otroci razvijati bralne navade, ki so ključni kulturni kapital za njihov vstop v prostore kulture, znanja, razumevanja medsebojnih odnosov ter domišljije.

Prednosti, ki jih ima skupno branje odraslih in otrok in/ali začetno samostojno branje tiskanih v primerjavi z zaslonскими vsebinami, govorijo v prid ohranjanja revije *Ciciban* v tiskani različici. Ob vseh že navedenih pasteh branja z zaslonov želimo še posebej izpostaviti, da gre pri *Cicibanu* za najmlajše bralce, ki poleg spoznavnih razvijajo tudi čustvene ter socialne zmožnosti, za kar potrebujejo čustveno varno okolje ob skupnem branju 'v živo', dovolj časa za procesiranje informacij ter neposredne govorne spodbude in pogovore.

Literatura

- Adamski, A. (2019). Children's magazines as tools for (not only) reading education. *Acta Universitates Lodziensis Folia Litteraria Polonica*, 58(3), 151–172.
- Aram, D. in Shapira, R. (2012). Parent-child shared book reading and children's language, literacy, and empathy development. *Revista Italiana di Educazione Familiare*, 2, 55–65.
- Baron-Cohen, S. (2001). Theory of mind in normal development and autism. *Prisme*, 34, 174–183.
- Blair, C. (2016). Executive function and early childhood education. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 10, 102–107.
- Bus, A. G. (2003). Social-emotional requisites for learning to read: V: A van Kleeck in A. A. Stahl (ur.), *On reading books to children: Parents and teachers* (str. 3–15). Erlbaum.
- Cain, K., Oakhill, J. in Bryant, P. (2004). Children's reading comprehension ability: Concurrent prediction by working memory, verbal ability, and component skills. *Journal of Educational Psychology*, 96(1), 31–42.
- Clinton- Lisell, V., Strouse, G. in Langowski, A. M. (2024). Children's engagement during shared reading of e-books and paper books: A systematic review. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 39(1), 1–13.
- Devescovi, A., Caselli, M. C., Marchione, D., Pasqualetti, P., Reilly, J., in Bares, E. (2005). A crosslinguistic study of the relationship between grammar and lexical development. *Journal of Child Language*, 32(4), 759–786.
- Dolya, G. (2010). *Vygotsky in action in the early years*. Routledge.
- Green, C. in Sun, H. (2025). Picturebooks increase the frequency and diversity of emotion vocabulary in children's language environments: Modeling potential benefits of emotional literacy, with pedagogical resources. *Early Education and Development* 36(3), 568–586.
- Furenes, M. I., Kucirkova, N., in Bus, A. G. (2021). A comparison of children's reading on paper versus screen: A meta-analysis. *Review of Educational Research*. <https://doi.org/10.3102/0034654321998074>
- Kohm, K. E., Holmes, R. B., Romeo, L. in Koolidge, L. (2016). The connection between shared storybook readings, children's imagination, social interactions, affect, prosocial behavior, and social play. *International Journal of Play*, 6(2), 128–140.
- Lenhart, J., Suggate, S. P. in Lenhard, W. (2021). Shared-reading onset and emergent literacy development. *Early Education and Development*, 33(4), 589–607.
- Marjanovič Umek, L. in Fekonja, U. (2019). *Zgodbe otrok: Razvoj in spodbujanje pripovedovanja*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja, U. in Hacin Beyazoglu, K. (2020). *Zgodnja pismenost otrok: Razvoj, spremljanje in spodbujanje*. Znanstvena založba Filozofske fakultete v Ljubljani.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja, U. in Hacin Beyazoglu, K. (2022). *Skupno branje odraslih in otrok. Otrokov vstop v svet domišljije, čustev, besed in zgodb*. Mladinska knjiga.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. in Podlesek, A. (2010). Razvoj pripovedovanja zgodbe v zgodnjem otroštvu. *Psihološka obzorja*, 19(4), 35–53.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. in Podlesek, A. (2013). Characteristics of early vocabulary and grammar development in Slovenian-speaking infants and toddlers: A CDI-adaptation study. *Journal of Child Language*, 40(4), 779–798.

- Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. in Sočan, G. (2017). Early vocabulary, parental education, and the frequency of shared reading as predictors of toddler's vocabulary and grammar at age 2;7: A Slovenian longitudinal CDI study. *Journal of Child Language*, 44(2), 457–479.
- Massaro, D., Valle, A. in Marchetti, A. (2013). Irony and second-order false belief in children: What changes when mothers rather than siblings speak? *European Journal of Developmental Psychology*, 10(3), 301–317.
- McNally, S., Leech, K. A., Corriveau, K. H. in Daly, M. (2024). Indirect effects of early shared reading and access to books on reading vocabulary in middle childhood. *Scientific Studies of Reading*, 28(1), 42–59.
- Meixner, J. M., Warner G. J., Lensing, N., Schiefele, U. in Elsner, B. (2019). The relation between executive functions and reading comprehension in primary-school students: A cross-lagged-panel analysis. *Early Childhood Research Quarterly*, 46, 62–74.
- Montag, J. L., Jones, M. N. in Smith, L. B. (2015). The words children hear: Picture books and the statistics for language learning. *Psychological Science*, 26(9), 1489–1496.
- Nicolopoulou, A. in Richner, E. S. (2007). From actors to agents to persons: The development of character representation in young children's narratives. *Child Development*, 78(2), 412–429.
- Pellegrini, A. D. in Galda, L. (1998). The development of school-based literacy. A social ecological perspective. Routledge.
- Saksida, I. (2016). Je popularno vedno trivialno in trivialno vedno popularno? *Otrok in knjiga*, 43(97), 22–26.
- Stanovich, K. E. (1986). Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. *Reading Research Quarterly*, 21(4), 360–407.
- Šterman Ivančič, K. in Mlekuž, A. (ur.) (2023). *Nacionalno poročilo PISA, 2022*. Pedagoški inštitut.
- Ten Amazing benefits of journaling for kids*. (2024). Kidsville Pediatrics.
- Van der Will, F., Smits van-der Nat, C. in van der Veen, C. (2022). Shared book reading in early childhood education: Effect of two approaches on children's language competence, story comprehension, and causal reasoning. *Early Education and Development*, 36(4), 592 – 610.
- Vander Woude, J., van Kleeck, A. in Vander Veen, E. (2009). Book sharing and the development of meaning. V: P. M. Rhyner (ur.), *Emergent literacy and language development* (str. 36–77). The Guilford Press.